

Csapdázás a gyakorlatban --- 2011. április

Napjaink gyakorlatára jellemző, hogy sajnálatos módon az esetek döntő többségében lőfegyverre, kisebb mértékben a kotorékok ismeretére alapozott ragadozógyérítést végeznek. Nem mindegy emellett az sem hogy a téli vagy a tavaszi, nyár eleji hónapokra esik-e a gyérítés súlypontja. Táplálkozásbiológiai vizsgálatokból ismert, hogy az apróvadállományban a legnagyobb károkat a ragadozók az utódok felnevelésekor okozzák. Az eredményes gazdálkodás azt követelné meg, hogy ekkor legyen a dúvad létszáma a minimális a területen, vagyis a tavaszi gyérítést kellene növelni.

Ha csak a tél folyamán végezzük pl. a róka gyérítést, akkor azzal azt érjük el, hogy a kölyöknevelési időszakban relatíve több táplálék áll rendelkezésre, azaz nyár elejére még több kisoroka kerül ki a területre.

Gyakorlati tapasztalatok szerint fontos ok az is, hogy a nagyvadfajok vadászati idényében általában mellőzik a ragadozók gyérítését azért, mert a lesvadászatok sikerességét nem kockáztatják azzal, hogy egy-egy lövéssel elriasszák a nagyvadat.

Fontos persze az is, hogy nem szabad minden rosszat a róka „nyakába varrni.” Foglalkozni kell a többi ragadozóval is, nyest, kóbor kutya, macska, ragadozó madarak, más szárnyas kártevők és még sorolhatnánk.

Itt kell megemlíteni a csapdázást, mint alkalmazható gyérítési módszert. Sajnos a mai vadgazdálkodásunkból szinte teljesen eltűnt, pedig e téren is komoly hagyományokkal rendelkezünk és a fegyverre alapozott módszereknél sokkal eredményesebben használható.

A csapdázás önmagában ugyan nem tudja biztosítani az összes ragadozófaj kívánatosan alacsony szinten való tartását, de jól kiegészíti a gyérítés más módszereit. Ugyanakkor vannak olyan helyek, fajok és időpontok, amikor szinte kizárólag csak a csapdázás hozhat kielégítő eredményt. Ilyenek az éjszakai rossz látási viszonyok, tavasszal és nyáron a növényzet miatt beláthatatlan vagy nehezen járható terep. Védett fajok esetében is csak a csapdázás jelenthet segítséget, amikor pl. a fécánnevelők közeléből áttelepítéssel eltávolítjuk az adott kisragadozót.

Nem elhanyagolható szempont, hogy a csapda akkor is "dolgozik", amikor a vadász nem. Minden egyes ragadozó eltávolítása a területről potenciálisan növeli az apróvadállomány hasznosításából származó bevételeket. Ráadásul egy jó minőségű eszköz a beszerzés után minimális ráfordítással, karbantartással éveken, akár egy évtizeden keresztül is sikeresen használható. Így az árba befektetett pénz megtérülése szinte biztosra vehető.

Természetes követelmény az, hogy az alkalmazandó csapdának meg kell felelnie a jogszabályi előírásoknak.

A csapda helyének megválasztása meghatározza a csapdázás eredményességét. Akármilyen jó a csapda, bármennyire lelkiismereten végzi a dolgát a csapdázó, ha nem találja meg a csapda legmegfelelőbb helyét, nem lesz sikeres. A csapdák kihelyezéséhez elengedhetetlen a fajok szokásainak, nyomainak és egyéb hátrahagyott jeleinek (ürülék, kaparás stb.), valamint a vadászterületnek a tökéletes ismerete. Ezeket figyelembe véve találhatjuk meg azokat a helyeket, ahol a megjelenésükre leginkább számíthatunk.

A legtöbb ragadozó területi viselkedést mutat. Ennek következménye, hogy kotorékuk, utódnevelő helyük közvetlen környékét nagyon jól ismerik, ezért minden ott megjelenő idegen tárgyat, legyen bármilyen jól szagtalánítva és elrejtve, észrevesznek és elkerülnek.

A másik fontos körülmény, hogy a ládacsapdáknál a ragadozónak az ajtón be kell mennie. Ezt a későbbi kezeléseken túl úgy lehet elérni, ha a csapdákat úgy rakjuk le, hogy azokat kikerülni ne lehessen. Ennek legjobb módja, ha megtaláljuk területünkön azokat a kényszerválókat, ahol a ragadozó kerülni nem, legfeljebb visszafordulni tud. Ilyeneket találhatunk árkokban, átereszekben, sűrű bokrosokban és nádasokban, kidőlt fa mellett vagy kerítéseknél.

A kihelyezés után a csapdát alaposan el kell takarni, rejteni. A takarásnak számos szerepe van. Egyrészt elrejtja a csapdát mind a befogandó ragadozó, mind a nem kívánatos idegenek, tolvajok elől. Másrészt védi az időjárás viszontagságaitól az esetlegesen megfogott állatot és a csalianyagot. A napon összeszáradt hús, máj, vagy haldarabok már semmilyen vonzást nem gyakorolnak. Harmadrészt fontos szerepe van abban, hogy a csalit csak az ajtón keresztül lehessen megközelíteni. Jellemző ugyanis, hogy pl. a róka, ha odaért a csapdához és szeretne is hozzájutni a benne elhelyezett csalihoz, ehhez a legrövidebb utat akarja megkeresni. Ha oldalról odafér a csapdához, akkor a rácson keresztül próbálja meg kiszedni a csalit. Az oldalirányú kaparással, lökdöséssel előbb-utóbb elsüti a csapdát, és az elsülés zajától megijedve elugrik.

A sikeres használat előfeltétele az elmondottakon túl a szagtalanítás. A legegyszerűbb, ha a csapdát a területre kihelyezzük, majd hosszú időn keresztül otthagyjuk anélkül, hogy hozzányúlnánk. Bekenhetjük a csapdát avas szalonnával vagy zsírral, de locsolhatjuk a zsigerelésből származó belsőségek folyadékával is. A cél az, hogy a csapdának mindenképpen a ragadozók számára vélhetően kellemes illata legyen. Fontos, hogy a szagtalanítás után többet a csapdához pusztá kézzel ne, csak kesztyűben nyúljunk!

Tapasztalatok szerint a beélesítés után kb. 7-10 napig a csapda csak a legritkább esetben fog valamit. A második hét közepétől már joggal várhatjuk a sikert.

A csapdák rendszeres lelkiismeretes ellenőrzése nemcsak törvények szabta, de erkölcsi kötelességünk is. Az ellenőrzés célja nemcsak a megfogott állat csapdából való kivétele, hanem a csapda csalizása, karbantartása is. Mindezeknél alapvető követelmény a csapdák környékének lehető legkisebb zavarása.

Ahogy a fegyveres vadászat, úgy a csapdázás során sem szabad elfelejtenünk, hogy ellenfeleinket tisztelni és ismerni kell! A vadászható fajok egyedeit gyorsan, humanusan váltsuk meg szenvedésüktől. A védett fajok esetében lehetőség szerint azokat minél hamarabb, szabadon kell engedni.

A szárnyas kártevő madarak közül a legálisan csapdázható varjúfélék (dolmányos varjú, szarka) csapdázása is egyre ismertebb hazánkban. Lényegesen egyszerűbb, mint a szörméseké. A szagok szerepe ugyanis elhanyagolható és a csapdákat sem kell álcázni. Csalizásuknál csoportba tömörülési hajlamukat, fészkelés idején viszont territoriális viselkedésüket használjuk ki. Mindkét viselkedés része a fajtársakhoz való vonzódás. A csapdában olykor még egy kitömött szarka, sőt egy lebegő fekete rongy is megteszi csalinak. Csupán azt kell biztosítani, hogy a madarak jól láthassák a csalit. Az első madármegfogása után már ő maga szerepel csaliként.

Röviden összefoglalva a csapdázás lehetőségeit, mindenkit buzdítanék ennek a korántsem egyszerű, de annál hatékonyabb vadászati módnak a használatára, hiszen az eredményes apróvad gazdálkodás egyik legfontosabb alapja az aktív dúvadállomány-szabályozás, a szörmés és szárnyas kártevők létszámának a minimális szintre csökkentése. Ennek segítése érdekében Vadászszövetségünkénél mind a különféle ládacsapdák, mind a szarka és dolmányos varjú fogására alkalmas Larsen-csapda is beszerezhető.

Tóth Á. Dénes